

איך אוכל לעזור?

מערך פעילות והתוועדות בעקבות סיפורה של הרבנית חנה

הרעיון המרכזי

הסיפור מזמן עיסוק בערכים של רגישות לצורכי הזולת, אחריות אישית ויוזמה במתן עזרה. הרבנית חנה אינה ממתינה שיבקשו ממנה לסייע. היא מבחינה בקושי, חושבת מה נדרש ממנה ופועלת בהתאם: נוסעת אל רבי לוי יצחק למקום גלותו, דואגת לצרכיו, וכאשר חסר דיו לכתיבת חידושי התורה - מחפשת פתרון ומכינה דיו בעצמה מעשבים. באמצעות הסיפור ניתן לעודד את הילדים לפתח תשומת לב לסביבה החברתית שלהם, לזהות מצבים שבהם אדם אחר זקוק לעזרה, ולחשוב באופן יוזם: "איך אני יכול לעזור?"

מטרות מרכזיות

- היכרות עם דמותה של הרבנית חנה ועם מסירותה, תושייתה והסיוע שהעניקה לרבי לוי יצחק בתקופת גלותו.
- טיפוח רגישות לצורכי הזולת ופיתוח היכולת לזהות מצבים שבהם אדם אחר זקוק לעזרה, גם כאשר אינו מבקש אותה במפורש.
- עידוד יוזמה ואחריות אישית באמצעות חיבור המסר לחיי היום-יום של הילדים והשאלה: "איך אני יכול לעזור?"

איך אוכל לעזור?

חלק א: פתיחה במליאה

במרכז המעגל יונחו עט ובקבוק דיו ריק או כלי קטן המדמה קסת דיו. מומלץ לא להסביר מיד את משמעות החפצים, אלא לאפשר לילדים להתבונן ולהעלות השערות.

שאלות מנחות: מה אתם רואים? למה משמש העט? מה חסר לנו כדי לכתוב? אם אני רוצה לכתוב משהו חשוב ואין לי דיו, מה אפשר לעשות?

לאפשר לילדים להציע מגוון פתרונות, כגון: לקנות דיו, לבקש ממישהו, להשתמש בעט אחר, ללכת לחנות.

לאחר מכן להעמיק את הסיטואציה באמצעות שאלות נוספות: ומה אם אין חנות? ומה אם אי אפשר לקנות דיו? ומה אם נמצאים במקום רחוק מאוד, ואין שם ממי לבקש?

לאחר שהילדים מעלים רעיונות, לעבור אל הסיפור:
"היום נכיר את הרבנית חנה, שגם היא מצאה את עצמה מול קושי כזה. כשהיא ראתה שמשוהו חסר, היא ניסתה לחשוב מה היא יכולה לעשות. השאלה שליוותה אותה הייתה: איך אוכל לעזור?"

חלק ב: הקראת הסיפור

הקראת הסיפור "איך אוכל לעזור?" תוך יצירת הקשבה פעילה ושיתוף הילדים במהלך הסיפור. מומלץ לעצור במספר נקודות משמעותיות בעלילה, ולאפשר לילדים להתבונן, לשער, לחשוב ולשתף ברעיונותיהם.

נקודות אפשריות לעצירה במהלך ההקראה:

- לאחר תיאור דאגתה של הרבנית חנה לרבי לוי יצחק - מה לדעתכם הרבנית חנה יכולה לעשות?
 - לפני החלטתה לצאת לדרך: מה הייתם עושים אילו מישהו שאתם אוהבים היה רחוק וזקוק לעזרה?
 - ברגע שבו מתברר שאין דיו: מה הבעיה שנוצרה? אילו פתרונות אפשר להציע?
 - לפני גילוי הפתרון של הרבנית חנה: מה לדעתכם היא יכולה לעשות עם העשבים שמצאה?
 - לאחר הכנת הדיו: מה עזר לרבנית חנה למצוא פתרון?
 - אילו תכונות שלה אפשר לזהות בסיפור?
- מומלץ לשמור על עצירות קצרות, כדי לא לפגוע ברצף הסיפורי, ולבחור שאלות המעודדות חשיבה, סקרנות והבעת רעיונות אישיים.
- כן. הייתי מאחד את שני החלקים לפעילות אחת רציפה, שבה השיח מוביל ישירות לתרגול מעשי בתוך המפגש.

חלק ג - שיח ופעילות חברתית: "איך אוכל לעזור?"

מטרת הפעילות:

להעמיק את המסר המרכזי של הסיפור ולתרגל עם הילדים את היכולת לזהות צורך של האחר, לחשוב על דרך מתאימה לסייע ולפעול מתוך יוזמה.

פותחים בשאלות המתייחסות לסיפור:

- איזו שאלה חזרה כמה פעמים בסיפור?
- באילו רגעים הרבנית חנה שאלה את עצמה: "איך אוכל לעזור?"
- מה היא ראתה שהיה חסר לרבי לוי יצחק?
- מה היא עשתה כשהבינה שהוא זקוק לעזרה?
- האם רבי לוי יצחק ביקש ממנה בכל פעם לעזור?
- איך הרבנית חנה ידעה שהוא זקוק לה?
- האם תמיד צריך לחכות שמישהו יבקש מאיתנו עזרה?
- איך אפשר לדעת שמישהו צריך עזרה גם כשהוא לא אומר זאת?

לאחר השיח מציגים את הרצף:

מסתכלים ← שמים לב ← חושבים ← עוזרים

מסבירים כי בכל מצב שבו אנחנו רוצים לעזור, אפשר לעבור יחד בארבעת השלבים האלה.

לאחר מכן מציגים לילדים מצבים פשוטים מחיי הגן והבית, לדוגמה:

- ילד מסיים לבנות וכל הקוביות נשארו מפוזרות.
- ילד חדש עומד בצד ואינו מצטרף למשחק.
- לחבר נפל חפץ מהיד.
- הגננת מסדרת ציוד רב לקראת פעילות.
- בבית מסדרים לקראת שבת.
- אח קטן מתקשה לסדר משחק.

בכל מצב עוברים יחד על אותו רצף: מה אנחנו רואים? למה כדאי לשים לב? מה אפשר לחשוב? איך אפשר לעזור? אפשר להזמין ילדים להציע פתרונות שונים ואף להמחזיז בקצרה חלק מן המצבים.

סיכום

בסיום חוזרים יחד על הרצף: **מסתכלים ← שמים לב ← חושבים ← עוזרים**

ומחברים אותו שוב לסיפורה של הרבנית חנה: היא ראתה מה חסר, שמה לב לקושי, חשבה כיצד אפשר לעזור - ופעלה. כך הילדים לומדים שעזרה אינה מתחילה רק כשמישהו מבקש, אלא כבר ברגע שבו אנחנו מבחינים במה שקורה סביבנו.